

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Gettjärnsklätten, Sunne kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610050 Gettjärnsklätten
Mittpunktskoordinat:	1340088 - 6644987
Totalareal:	26 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet
Fastigheter:	Sunne kommun: Getnäs 1:95
Ägandeförhållanden:	Statligt

Beskrivning av området

Längs sjön Rottnens östra sida ligger Natura 2000-området Gettjärnsklätten. Bergets topp når dryga 200 meter över Rottnens yta och dominerar landskapsbilden i trakten. Västsidan av berget utgörs av ett tvärt stup med en stenig rasbrant vid foten. Övriga sidor av klätten är inte lika branta. Barrskog dominerar i området men inslaget av lövträd är stort i rasbranterna. Här förekommer lövträdsarter som ask, alm, ek, skogslind, lönn och hägg. Områdets flora präglas av den kalkrika bergarten hyperit. Även den kraftiga solexponeringen på västsidan samt rörligt markvatten inverkar gynnsamt på floran.

Området hyser ett tiotal ormbunksarter däribland strutbräken, lundbräken och granbräken. Även ärtväxter förekommer rikligt, exempel på arter är sötvedel, vippärt, vårärt och backvial. De högväxta örterna storrams och kransrams påträffas på Gettjärnsklätten liksom skogsklocka, hässlebrodd och gråbinka. Här förekommer även blodnävan, klätten utgör artens nordligaste växtplats i Värmland. Skogsknipprot, nattviol och knärot är exempel på orkidéer i området. Den västra rasbranten samt hållmarkstallskogen på de högsta delarna av Gettjärnsklätten är speciellt intressanta ur botanisk synpunkt.

När det gäller djurlivet har förekomsten av ovanliga fjärilar som pantermätare och rotstrecsjordfly uppmärksammats. Fågelfaunan är artrik med arter som gröngöling, mindre hackspett, spillkråka, korp, härmsångare, svarthätta och rosenfink.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
9050	Örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ	2,6	
9010	Västlig taiga	21	
8210	Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar	2,6	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Gettjärnsklätten är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna i detta Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Ostörd hydrologi. <p><i>Typiska arter</i></p>
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Sumpskogar med en ostörd hydrologi och hydrokemi. <p><i>Typiska arter</i></p>
Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar (8210)	<p><i>Areal</i> Arealen klippvegetation på kalkrika bergssluttningar ska vara minst x ha.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Andelen vegetationsfri mark (exkl. skorplavar) är minst x %. - Täckningsgrad av träd och buskar är högst x %. - Lövträd utgör minst x % av träden. - Andel av ytan som är obesuggad under större delen av dagen <p><i>Typiska arter</i></p>

*/Bevarandemål och naturtypernas areal fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att Gettjärnsklättens naturtyper ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

9010 Västlig taiga och 9050 Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
  - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
  - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
  - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
  - Hålträd

Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.

- Ostörd hydrologi och hydrokemi i sumpskogar och myrmarker.
- Näringsrika basiska jordar och/eller rörligt kalkhaltigt markvatten är en förutsättning för de örtrika granskogarna (naturtyp 9050).
- Påtaglig minskning av naturtypernas typiska arter och deras populationer får inte ske. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar bevarandestatus hos naturtypen.

8210 Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar

- Substratet lämnas orört och endast påverkas av naturliga processer
- Oförändrad hydrologi
- Intilliggande skog är gynnsam för klippvegetationen. Olika växtsamhällen uppträder beroende på solexponering samt konkurrens från omgivande arter.
- Påtaglig minskning av naturtypens typiska arter får inte förekomma.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Natura 2000-området är skyddat genom naturreservatet Gettjärnsklättan. Naturreservatet förhindrar att produktions-skogsbruk bedrivs inom området, vilket annars är det största hotet för de ingående skogsnaturtyperna. Inga direkta hotfaktorer bedöms föreligga mot Gettjärnsklättans Natura 2000-område i dagsläget. På sikt kan dock ökat kvävenedfall och sur nederbörd påverka förekomsten av känsliga arter negativt. Mest känsliga är sannolikt kryptogamerna. I de områden som innefattar naturtypen *klippvegetation på kalkrika bergssluttningar* är det framförallt bergtäkt, för intensivt friluftsliv med slitage och störning som följd, särskilt bergsklättring som utgör det största hotet.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ, västlig taiga* och *klippvegetation på kalkrika bergssluttningar* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Gettjärnsklättens Natura 2000-område.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Föreskrifter till Gettjärnsklättens naturreservat.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, hela Natura 2000-området.
- Riksintresse geologiska avgränsningar enligt 4 kap MB, hela Natura 2000-området.
- Natura 2000-området utgör en del av Rottnen området som omfattas av landskapsbildsskydd (19 § Naturvårdslagen). Avverkning av skog får inte ske utan Länsstyrelsens tillstånd.

Syftet med Gettjärnsklättens naturreservat är bland annat att bevara områdets särpräglade och unika vegetation, vilket kommer ske genom att området i väsentliga delar få utvecklas fritt. Ytterligare bevarandeåtgärder ses i dagsläget inte som nödvändiga. Översyn av reservatets föreskrifter och skötselplan bör dock göras senast 2010.

Bevarandestatus idag

9050 Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ

Nationellt

De naturvärden som är relaterade till naturtypen består ofta av ett artrikt fåltskikt med kärlväxter och marksvampar. Rika orkidélokaler (t.ex. guckusko och norna) förekommer främst i Jämtland. Områden med gammal skog och lång trädkontinuitet är ovanligt, men i de fall de förekommer har de även mycket höga naturvärden kopplade till grova träd, mycket död ved och stor artrikedom av främst svampar, lavar och insekter. I södra Sverige finns områden med lägre trädkontinuitet av gran, och där lövinslaget är större med bl.a. hassel. Detta beror på en kombination av jordmån, klimat och att skogarna ofta ligger på gammal inägomark som växt igen eller planterats.

Naturtypen är ojämnt fördelad över landet och utgörs i södra Sverige sällan av stora arealer. Naturtypen är vanligast i de kalkrika delarna av den boreala regionen, där Jämtlands län står för den absolut största arealen, speciellt av högörttypen. De kan då utgöra smala stråk i en mosaik tillsammans med t.ex. västlig taiga. Västerbottens-, Uppsala- och Stockholms län är andra delar av landet som hyser större mängd av denna skogstyp, och även i Örebro- och Södermanlands län förekommer den till viss del. Gotlands kalkbarrskogar betas ofta och faller då in under naturtypen.

Gettjärnskläppen

Utbredning och kvalitet av naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* i Gettjärnskläppens Natura 2000-område är oklar, varför bevarandestatusen inte går att fastställa.

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och triviallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogsbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

Gettjärnskläppen

Stor del av Natura 2000-området utgörs av *västlig taiga* av varierande typ. Markvegetationen varierar från frisk till fuktig ristyp men det finns även inslag av mer örtrik vegetation. Trädskiktet utgörs av ett blandbestånd. Tall dominerar på de torrare delarna och granen blir mer frekvent i fuktigare delar. Andelen lövträd är relativt stort. Någon närmare inventering saknas varför kännedom om naturtypiska arter saknas. Bevarandestatus torde dock vara gynnsam.

8210 Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar

Nationellt

Naturtypen förekommer i områden i landet med kalkberggrund. Naturtypen bedöms ha en god nationell bevarandestatus. Brist på skyddade områden finns i Jämtlands län och i Västernorrlands län.

Gettjärnsklätten

På klättens västra sida finns ett cirka 40 m brant stup. Bergssidan har gott om sprickor och hyllor. I exponerade lägen förekommer arter som blodnäva, getväppling och kungsmynta. På de högre partierna växer hållmarkstallskog och magra barrblandbestånd. Sargade trädstammar indikerar att stenblock ofta kommer i rörelse i branten. Nedanför stupet finns en rasbrant/blockfält. I övre delen av blockfältet finns grupper av lind. Trädskiktet utgörs i övrigt av ett glest blandbestånd. Från stupet och rasbranten utgår ravinartade stråk som på en del ställen når Gettjärnsklättens topp. Närmare inventering av flora och fauna saknas varför bevarandestatusen är svår att bedöma. Då stupet och rasbranten länge varit orörd är det dock troligt att klippvegetationen är gynnsam.

Uppföljning av bevarandemål

För att kunna bedöma de ingående naturtypernas bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Ett nationellt uppföljningsprojekt pågår, komplettering kommer att ske då projektets .

Bilaga

1. Karta över Natura 2000-området
2. Ingående naturtyperns utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

- Ehrenroth, B. & Schützer, J. 1996. *Värmländsk natur- en reseguide*. Trio Tryck AB, Örebro.
- Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverkets förlag, Stockholm.
- Naturvårdsverket. *Natura 2000- Art och naturtypsvisa vägledningar*. (<http://www.naturvardsverket.se>) 04-11-03
- Naturvårdsverket. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.
- Värmlands Länsstyrelse, Miljöenheten. *Beslut och Skötselplan för Gettjärnsklätten naturreservat*. Beslut 1976-08-02.
- Värmlands länsstyrelse, Miljöenheten. 1996. *Ditt Värmland – Natur och kulturlandskapet, Naturreservat i Värmlands län – Gettjärnsklätten*. 2:a upplagan. NordNatur AB.